

244 Budapest szépül

SZEBBEK, VONZÓBBAK, HANGULATOSABBAK LESZNEK A FŐVÁROS UTCÁI

Ami nekünk, fővárosi lakosoknak fel sem tűnik, a Budapestre látogató vidékiek szövé teszik: más ez a város tavalyhoz képest, fényesebb lett. Külföldi ismerőseink, barátaink azt mondják: szebb a város, az utcák arculata megváltozott a két-három év előtti állapothoz képest. Egy mérnök ismerősrünk, aki hosszabb ideje nem járt az Ullői úton és a József körúton, elismeréssel szölv a Józsefváros régi körengeteinek újjászülletéséről. Mi hát a valóság? A vendégek találják-e szebbnek a fővárost, vagy a budapestieknek van igazuk, amikor a szépeszeti fejlődést természetes valaminek könyvelik el. Próbáljunk reális képet adni a változásokról.

1961-ben befejeződnék a sortatarozások

A fővárosban 1957 tavasza óta örvendetes fejlődés tapasztalható a lakóházak felújítása, tatarozása terén. A párt és a kormány erón felüli áldozatot hoz, évente több száz milliót költ erre a célra, hogy több mint 20 éves épületavulást, természetes kopást, előregedést, a háború és az ellenforradalom dúlásának stigmáit eltüntesse. A nagy tatarozási korszak valószínűleg csak 1961-ben fejeződik be, addig még sok-sok tonna és köbméter cement, mész, homok, deszka, parketta és egyéb építőanyagot kell a lakóházak csinosítására fordítani.

A Nagykörúti épületeinek tatarozása nagyjából befejezés előtt áll. A házakat a földszinti övpárkányig szép új »ruhába öltöztették«. Most már csak az új üzleti portálokak kell elhelyezni egyes épületeken. Felül már sok helyen befejezték a munkát, de egyes helyeken a teljes befejezésre később kerül sor.

Szürke körengeteg helyett derűs utcakép

A sortatarozásoknál alapvető szempont volt, hogy lehetőség szerint meg kell tartani a körút eredeti képét. A nagykörútnak sajátos hangulata van, amelyet meg akarunk őrizni az utókornak. A munka nem volt könnyű, mert ezen a főútvonalon 1938 óta nem volt általános tatarozás. A házak szürke egyenruhája megkopott, még sötétebb színt öltött. A tatarozással, a sok világos színnel az útvonal egész képe derűsebb lett. A törekvés az volt, hogy a házakat eredeti állapotukban hozzák rendbe. Sok helyen a nevesebb anyagokat, az eredeti faragásokat, díszítéseket kellett az eredetinek megfelelően pótolni. Még akkor is, ha ez idő-, munka-, és anyagi többletet okozott. A fővárosi tanács illetékes osztályán külön tervvéleményező bizottságot hoztak létre külső szakértők, az ország legnevesebb szakembereinek bevonásával. Minden problémát alaposan megvizsgáltak és megtárgyaltak, s csak azután döntöttek. A lakóházak homlokzatait nem egyenként vizsgálták a tatarozás előtt, hanem szakaszonként. A helyreállításnál most láthatjuk, hogy az egyes szakaszok harmonikus egységben forrnak össze. Tény az is, hogy a nagykörúton vannak épületek, amelyek önmagukban nem szépek, de az együttesben mégis jól hatnak. Ezt mondják a külföldi látogatók, építészek, mérnökök, ha végig sétálnak a derűs körúton.

Festék, füst, korom

A tatarozás szépen halad, bár a tatarozó vállalatok munkáiteme lehetne tempósabb is. Szövé kell tenni azt is, hogy a festék minőségét sokan kifogásolják. Az erősen szennyezett, füstös, kormos levegőtől a szép színek hamar elpiszkolódnak, elszíneződnek, talán hamarabb, mint ahogyan a következő tatarozásra sor kerülne. Talán nem lesz olyan időt álló a mostani festékek minősége — ez egyes szakemberek észrevétele. A levegő-

szennyeződések problémáját tudósok, tudományos kutatók, szakemberek vizsgálják, hogy valami kiutat találjanak.

A tatarozást végző vállalatok munkamódszere ellen is merült fel kifogás. A sortatarozás voltaképpen azt jelenti, hogy egész házsorokat kell rendbe tenni. A gyakorlatban azonban előfordul, hogy egy-egy lakóépületet a sorból kihagytnak, legtöbbször objektív nehézségekre hivatkozva. Igaz, felmerülnek váratlan nehézségek, előre nem kalkulált bajok, mégis arra kell törekedniük a tanács tatarozó vállalatainak, az Építésügyi Minisztérium tatarozásban részvevő vállalatainak, hogy a munkát jobban megszervezzék, lehetőleg egyetlen »lyuk« ne maradjon a sortatarozásoknál, mert az állványok, pallók, építési anyagok újbóli visszaszállítása többletköltséget jelent a népgazdaságnak.

Felül szép, alul csúnya

A főútvonalakon sok helyen látunk felül már szép, alul még csúnya épületeket. Mi az oka ennek a felemás-helyzetnek?

A portálokat sok helyen kicserélik az egységes kialakítás céljából. A kapitalista üzleti szellem ordítóvá tette a portálokat, mindenki arra törekedett, hogy túlszárnyalja a szomszéd portálját, külsőleg is konkurense fölé kerekedjék. Ezt az izléstelenséget most el akarják tüntetni. A főútvonalakon az állami üzleteket elsősorban, de a szövetkezeti és a magánboltokat is, egységes portálokkal látják el. Ily módon az üzletek képe egységesebb, szebb lesz.

A portálcserék lassúságát sokan kifogásolják. Az lenne a helyes, ha a felsőtatarozással egyidejűleg a földszinti részen is megtörténnék a portálcserék. De nem így van. Oka: az országban egyetlen vállalat tud korszerű portálokat készíteni. Az EM Fém-munkás Építélatkatosipari Vállalata azonban nem bírja a növekvő igényeket kielégíteni. Nem szabad elfelejteni, hogy ezen a téren is 20 éves elmaradást kell pótolni és ez nem megy máról holnapra. A vállalatot most fejlesztik, új eloxáló üzemet kap. De az Építésügyi Minisztériumnak arra kell törekednie, hogy a fejlesztést tovább szorgalmazza. A portálgyártást némileg segíti majd egy új üzem. A Fővárosi Tanács végrehajtó bizottsága az egyik tanácsvállalat keretében portálkészítő üzemet létesít.

Anyag-problémák is vannak a portálkészítésnél. Külföldön már általánosan használják az alumínium-portálokat. Számos előnyük van, kevesebb anyag kell hozzá, szebbek a vasportálnál, gyorsabban készíthetők. A Székesfehérvári Könyvüfémmű most épülő új üzemei kellő mennyiségű alumíniumlemezzel látják majd el a feldolgozó üzemetek és az alumíniumlemez is szélesebb területen fogják alkalmazni. A körúton már az idén egy-két üzletet eloxált-alumínium portállal láttnak el. A közönség szavazhat: melyik tetszik job-

ban, az acél- vagy az alumínium-portál.

Üvegproblémák

A kirakatoknál a nagyobb üvegfelületek alkalmazására törekednek. A régi rendszerben a kirakatot és az üzletet kettéválasztották. Az elválasztó díszfalakat, ajtókat fokozatosan eltávolítják, mert az a törekvés, hogy a vásárlók, az esti kirakatnézők beláthassanak az üzletbe, gyönyörködhessenek a sok szép holmiban. Maga az üzlet lesz a kirakat!

A kirakatkorszerűsítés azonban megkívánja, hogy megfelelő méretű és minőségű üvegtáblákat gyártson az üvegipar. A legnagyobb szélesség most 2 méter. Ez azonban nagyon keskeny méret és az Építésügyi Minisztérium segítségét várják ezen a téren is, hogy a gyártmányok mérete és minősége kielégítse a növekvő igényeket.

Külföldön már törhetetlen üvegtáblákat alkalmaznak a kirakatokhoz. Egyes országokban az ajtó egyetlen üveglapból áll, a fémkeretet teljesen elhagyják, csupán a fogantyú, valamint a zsanér készül fémből.

Az üzletek feletti neon-világítást is fejleszteni kell. A betűk kiégése, a berendezések korszerűtlensége bosszúságot okoz. Az is baj, hogy nem elég változatosak a neon-reklámok. Nemcsak a falsíkokra kell elhelyezni a világító feliratokat, hanem »kiugróan« is a járda felett. A vállalatoknak több pénzt kell költeniük a neon-reklámra, amely ma már nem fenntartás, hanem szükséglet. A neonberendezések korszerűsítése a kutatók és a gyártó vállalatok együttes feladata. A fejlődés azonban azt is megkívánja, hogy az iparművészeket intenzívebben bevonják a tervezésbe. Közreműködésük nélkül nem várható fejlődés.

Mi lesz az Ybl-bazárral?

A Vár polgárváros részének helyreállítása is jó ütemben folyik. Ez a rész olyan érték, amelyet történelmi és idegenforgalmi szempontból egyaránt meg kell becsülnünk. A polgárváros jellege megkívánja, hogy fokozatosan kiköltöztessék a munkásszállásokat, amelyeket néhány évvel ezelőtt az elhagyott romépületekben rendeztek be az építőipari vállalatok. A Hess András téren egy műemlékházban, a kollégium mellett, az egyik élelmészeti vállalat raktárt tart fenn. A kiköltözésre a tárgyalások már folynak. A városrész helyreállítása, fejlesztése azt kívánja, hogy az oda nem illő intézmények számára más hol találjanak helyet, amikor a polgárváros helyreállítása befejeződik.

A Várhoz csatlakozó Ybl-bazár tatarozása is folyamatban van. Sok szobrászművésznek van itt műterme. A műtermek továbbra is itt maradnak, mert Budapest nagy a műteremhiány. A Fiastyúk utcai lakótelepen épült ugyan néhány műtermes lakóház, ez azonban kevés. A Művelődésügyi Minisztériumnak kellene segítenie, hogy több műterem épüljön. A műtermekben az Ybl-bazár szobrászművészeit is el lehet majd helyezni. Javasoljuk, hogy a bazárban — évek múlva — a megnövekedett idegenforgalom igényeire tekintettel, vendéglátóipari kombinátot létesítsenek. A hangulatos hely erre igen alkalmas, nagyon szép kilátás nyílik innen a Dunára, Pestre, a Margitszigetre és a Gellérthegy irányában. A pesti oldalról a megközelítés vízibuszal könnyen, gyorsan lebonyolítható.